

Nro. 42.

A' FELS.-R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Költ Bétsben Novembernek 24-dik napján 1795.
esztendőben.

Hadi Történetek.

A' múlt varárnap idejött staféta által következő hadi történetekről tudósittya Gr. Clerfayt F.M. a' Felső udvari hadi Kancelláriát: Nov. 11-dikén meg támadván Marceau Fr. Generális a' Jourdan ármádiától való avantgárdéval, a' Nahe vizén túl Kreuzenach előtt, Brugglach Cs.-K. Feldmarsál Lajtinánt vezérlése alatt lévő külső vigyázó seregeinket által nyomta azt ezen a' vizén; hanem ellene küldetvén a' Frankóniai kerületnek Generál Majórja Salm Gróf, Kreuzenachot el foglalta, egy Fr. ágyút el nyert, és ismét le telepedett a' Nahe vizén túl lévő tetőkön. Ezen tsatában különös vitézséget mutattak a' Kolóniai és Frankóniai batallionok, és a' Generál Stábnál lévő Cs.

Kir. Fel hadnagy *Timót* — Hertzeg *Hohenlöhe* Cs. K. Generál Majórt is meg tamadta azon időben *Stromberg* mellett az ellenség, és vissza nyomta *Ringenig*: minekutánna mindazáltal a' *Waldek*: dragónyosai segítségére méntek, és 400 Frantziát ölzve aprítottak vóna, a' többi el futott.

Mihelyt értésére adatott Gróf *Clerfayt* F. Marsalnak a' *Kreuzenachi* tsatának Szerentsés ki menetele, és *Jourdán* Fr. Generálisnak maga visszafza vonása; azonnal el tökéllette magában, hogy a' *Pichegrü* Generális vezérlése alatt lévő, és *Oggersheimtől* fogva *Kirchheimig* nyuló lineában fekvő Fr. ármádiát meg tamadja. Az *Oppau Frisenheim*, *Hammersheim* és *Epstein* nevű helységekben, nem külömben *Oggersheim* városában lévő Frantziáknak ki üzetéseket Gr. *Latour* F. M. Lajtinántra bizta, a' ki is Szerentsésen végbe vitte e' dolgot, és 6 ágyút, és számos munitziós szekeret nyert el. Egy másik Cs. K. colonne *Lamsheimra*, a' harmadik *Waisenheimra* ütött, és ámbár a' sok ingoványos helyek, vizi tsatornák, patakok, és gödrök miatt nem kevés nehézségekkel kellett nékiek küzsködni: még is mindazáltal Szerentsések voltak annyiban, hogy zabolán tartották az ellenséget. *Oggersheimnak* és *Frisenheimnak* el foglalása után mindjárt egynéhány batalion gyalogságot, és eskadrón lovasságot küldött a' *Manheimi Rénusi* sántzokhoz, a' mellyek üresentaláltatván, már most egészlen bé zárták *Manheim* városát.

Gróf *Clerfayt* tanúbizonyság tétele Szerént ezen külömbkülönbféle történetekben különösen meg külömböztették magokat Gr. *Latour* F. M. Lajtinánt, Gr. *Kollowrát* Generál Majór, és *Szuháy* fő Strázsamester az alattok lévő ártilleria corpussal, mellyről bővebb tudósítást várunk ennekutánna. A' fent nevezett helységek el vételének alkalmatosságával egynéhány száz holtjaink, és sebbe esteink voltak, de sokkal több volt az ellensegnek. Illyenképen minden tanyáiról ki nyo-

matván *Pichegrü* Generális, a' *Rebach* vize háta megé vonta magát; győzödelmes seregeink pedig a' *Mundenheim* és *Türkheim* közt lévő tetőkön telepedtek le.

Gróf *Wurmser* lovas Generálistól is egy, staféta küldetett és jutott ide a' múlt szombaton este, a' ki arról tudósít bennünket, hogy minekutánna Gróf *Clerfayt* ármádiája, *Frankenthalhoz* ment, és Gr. *Latour* F. M. Lajtinánt egynéhány heves tsatában hátrább verte volna az ellenséget, annyira meg rémült a' Frantziáság, hogy a' *Manheimnél* lévő Rénus hidját el bontván, a' folyó viznek eresztette, de az a' Horváth végheli batalionok szemek láttára el fogták 's ki hordták a' szárazra.

Nemtsak erőssen öszve szorították; hanem keményen is lövöldözik Német Országának leg szebb városát *Manheimot* az Austriai győzödelmes seregek. Hallyuk meg, mit szól egy Nov. 11-ikén Rénus mellett költ magános levél: Tegnap, *úgymond*, fel kérte *Wurmser* Generális *Manheimot*, hanem üres választ nyervén mindjárt hozzá fogtatt az ágyúzáshoz, és estéli 6 óraker már két helyen támadt abban tűz, 's annyira el hatalmazott, hogy 8 óraker távolról is láttatott annak lángja, és más nap reggeli 6 oráig szüntelen tartott. Hasonló hírrel kedveskedik egy Nov. 13-dikán költ levél az újságokon kapkodó Publicumnak: „Tegnapelőttül fogva, *úgymond*, keményen szorongattik *Manheim* várasa, az abba repülő haubitzák, gránátok, és tüzes golyóbisok által, mellyeknek tüze egynéhány helyett tüzet támasztott az épületekben. *Heidelbergéből* is azt írják, hogy Nov. 12-dikén viradtakor sűrű haubitza golyóbisokat repítettek bé az ostromló seregek, a' mellyek által támadott tűz a' kaszármát, egy szalmával telylyes magazinumot, és két szép épületet meg eméltett. Sőt az újabb tudósítások szerént, a' várasnak sántzaig bé nyomúltak az ostromlók, 's kétség kívül ma hólnap capitulálni kell a' várasnak.

Gr. Wurmser olly fel tétellel akar az ostromlás-tól meg szünni, hogy a' bennlévő Fr. őrizet egész-
len rabságra vitessék.

Kolóniából iratik Nov. 7-dikén, az ott lévő Fr. nemzeti képviselők dob szó alatt hirdették ki, hogy a' *Maüs* és *Rénus* közt táborozó Fr. ármádiának táplálásáról gondolkozzanak a' lakosok, külömben kéntelen leszen magát vízfsza húzni, 's tulajdon védelmezésekre hagyni őket.

Olafz Ország.

Mind a' szökött Fr. katonák, mind a' tábori spionok erősítették, hogy a' *Kellermann* Generális ármádiája erőssen készül a' Cs. K. és *Pedemonti* seregek ellen. Hogy nem hazudtak abból is világos, mivel *Devins* hadi Tármaster is éjjel nappal készíti hadi népét a' maga védelmezésére. — Nov. 15-dikén viradtakor erős ágyú ropogás hallatván *St. Spirito* felől, mindenek úgy vélekedtek, hogy a' Cs. Kir. seregekre ütöttek a' Frantziák, melly miatt *Finaléből* és *Loanóból* sok lakosok el futottak; hanem értésekre esvén, hogy az említett ágyúzást a' Cs. K. seregek által készített bateriák okoztak, ismét vízfsza mentek honnyaikba. A' *Génuai* republikánál lévő Fr. minister *Williars* úr a' Fr. törvénytévő corpusnak tagjává választatván haza hivatott, mellyből ő nem sok jótjövendöl magának. *Hotham* Anglus Admirál, és a' *Génuában* lévő Anglus minister *Drake* úr is haza hivattak.

Az Alpesi Fr. ármádiához újobban számos segítő seregek mentek a' Pyrenéusi ármádiától, e' mellett 14 munició, és eleséges hajók, — Az Ausztriai seregek sem nép, sem munitzió, sem eleség nélkül nem szükölködnek, és jó bé is szantolták magokat. A' Frantziák *Szavonának* nap nyugoti részén igyekeznek a' szárazra ki szállani, melly fel tételekben talán bóldogólni is fognak, mivel azok az Anglus hajók, a' mellyek őket meg aka-

dályoztathatnak, most *Korsikából Livornóba*, majd ismét *Livornóból Korsikába* menni kéntelenítettek. Nov. 3 dikán 67 eleséggel meg terhelt hajók mentek ki a' Genuai kikötő helyből Fr. Ország felé, és semmii akadályt nem szenvedtek úttokban. Egy Nápolyi hadakozó hajó két nagy Török hajót rablott el, mellynek egyikén a' *Skutari Basa* igen szép leánya vala, a' kit édes atya a' Török Császárnak akart ajándékba küldeni. —

Paoli Generális pensióját meg kettőztette az Angliai király; de olly fel tétel alatt, hogy életének hátra lévő részét *Londonban* töltsse el. Ezért, és a' *Korsikai* Vice Királynak adatott tellyes hatalom miatt költözött ő ki hazájából. *Livornóban* egynéhányszor conferentiát tartott *Hotham* Admirálissal. Most már *Korsikában* is sok rabló hajók készítetnek ki a' Frantziák ellen.

Frantzia Ország.

Az úgy nevezett öreg Tanács (melly a' mint múlt alkalmatossággal költ *Kurirunkban* jelentetük, 200 tagokból áll) Nov. első napján tartott gyűlésében elsőben is a' végre hajtó directorium tagjainak ki választásában foglalatoskodott. A' kandidátusokat az 500 személyből álló, ifjú Tanács választotta ki. Ezek közül *Lareveillere-Lepeauxra* 216; *Letourneur de la Manche-re* 289; *Reubelre* 156, *Sieyesre* 150; *Bartásra* 129 voksok mentek; mellyre nézve mindjárt akkor nevenként ki nevezte őket az öreg Tanács elöülője, és mind az öreg mind az ifjabb Tanácsnak tudtára adatta. A' következett nap tartott gyűlésben egy levelet küldött *Sieyes* az öreg Tanácsnak, mellyben egynéhány okokat hordott elő, hogy ő a' végre hajtó directorium tagjává még most nem lehet, és tsak az ifjú Tanács közt akar maradni. Illyenképen ismét 10 kandidátusokat választott az ifjú Tanács, 's mindjárt akkor az öreg Tanácsnak

küldötte azoknak neveiket, a' kik közül *Cambaceres* választatott *Sieyes* helyett.

A' végre hajtó directorium tagjainak illy tulajdonságai és kötelességei lesznek: 1.) Leg alább 40 esztendősöknek kell nékik lenni. 2.) A' törvénytévő corpus, az az, az öreg és ifjabb Tanács tagjai közül kell választatni. 3.) Minden esztendőben egy tagnak kell abból ki lépni 's helyette egy más tagot választani a' fellyebb írt módon. 4.) Egy se lehet 5 esztendő alatt a' directoriumnak másodszor tagjává, 5.) Vér szerént való atyafiak, testvérek, sógorok, sem a' le, sem a' fel felé, sem az oldalra menő ágból valók ötödik grádusig nem lehetnek egyszerre tagjai a' directoriumnak, hanem 5 esztendő el múlása után. 6.) Hogyha valamelyik tag vagy meg hal, vagy hivatallyát letelzi, vagy attól meg folytatik, 10 nap alatt egy más tagot kell helyette választani, a' ki tsak addig viselheti hivatallyát, míg az előtte lévőnek esztendeje ki telik. 7.) A' directoriumnak minden tagja 3 hónapig visel előülőséget a' reá következő sor szerént. 8.) Minden végzéseknak az előülő írja a' maga nevét alája, és ő petsétli le azokat, az ő gondviselése alatt lesz a' directorium petsétye is. 9.) A' törvénytévő corpusoknak törvényei, és actai ő hozzája küldetnek. 10.) A' directorium semmit nem végezhet, hogy ha két harmad része a' tagoknak jelen nintsen. 11.) Maga közül egy titoknokot kell nékik választani, a' ki az expediált dolgoknak maga nevét alája írja, és az elő fordúlt dolgokat laistromba vegye. 12.) A' directoriumnak kötelessége lesz a' törvényeknek rendelése szerént a' respublikának külső és belső bátorságára gondot viselni, hadi erejét igazgatni, a' kormányozó vezéreket ki nevezni, úgy mindazáltal, hogy azok se vér szerént való atyafiak, se rokonai ne legyenek. 13.) Ő nevezi ki a' maga tagjai közül a' végre hajtó közönséges ágenseket is. 14.) A' directorium nevezi ki az olztálybéli adó bészédöket, a' kormányozókat, a'

fő póstamestereket 's a' t. 15.) Ő vigyáz a' finán-
 zsiára, ő nevezi ki ennek kormányozóit. 16.) A'
 directoriumnak egy tagja sem mehet ki a' respub-
 likának tartományából addig, míg ezen hivataly-
 lyát viseli, 's azután is csak két esztendővel hi-
 vatallyának le tétele után, és akkor is köteles
 lézzen a' törvény tévő Corpusnak számot adni,
 hová, és mi végre megy, és meddig akar a' respub-
 likán kívül mulatni? 17.) A' directorium tagjait
 is szabad lézzen törvénybe idézni, hogyha a' res-
 publica pénzt el vésztegetik, annak ellenségeivel
 tzimboráznak, constitutióját fel forgatni, és a'
 közönséges bátorságot, és tsendességet meg há-
 borítani kívánnyák. 18.) Az egész directorium el-
 len közönségesen, vagy annak tagjai ellen külö-
 nösen való vádakat legelsőben is az ifjabb Ta-
 nátsnak kell írásba bé adni, az el vádoltatottat
 törvénybe idézni, a' Tanáts belső szobájában meg
 vizgálni, és ha bűnösnek találtatik, az öreg Ta-
 náts gátorja eleibe állítani, a' törvény szerént ott
 is meg vizgálni, maga mentségeit meg halgatni,
 és ha ott is bűnösnek találtatik, hivatallyától ide-
 iglen meg fosztván, a' criminale forumhoz küldé-
 ni, de ha ettől ártatlannak lenni íteltetik, előbbi
 hivatallyába vissza állítani. 19.) A' directorium-
 nak tagjai 4 napnál tovább ki nem maradhatnak,
 és a' gyűlés helyétől 4 mélföldnél meszsebb nem
 metnek a' törvénytévő corpusnak híre nélkül. 20.)
 Sem oda haza, sem másut nem viselhetnek más
 köntöst hanem csak azt, a' melly nékiek rendel-
 tetett. 21.) A' Directorium őrizetére 120 gyalog,
 és 200 lovas vitéz állitassék ki, a' kik azt min-
 den közönséges tzeremóniákban kísérni fogják,
 22.) Minden Directorium tagjának két ember strá-
 zsája, szabad kvártéllya, és 10000 mazsa búza
 árra fizetése lézzen.

A' municipalitásoknak, az az, az osztálybéli
 polgári előjáróknak, és törvény székek tagjainak
 ki választásokra újjobban öszve fognak gyűllei

a' választó gyülekezetek, minekutánna a' Conventnek meg szünése után a' Fr. republikának törvénytévő corpusai fel állitattak volna. Mindenek nagy várakozással vagynak az eránt, minémű folyása lesz ennekutánna a' közönséges dolgoknak? jobb é vagy rosszabb, mint volt a' Convent idejében?

Azoknak az Anglusoknak, és emigránsoknak, a' kik az *Artésiai* Gróf vezérlése alatt Frantzia Ország ellen küldettek, jelenvaló környülállásait ekként festi le egy *Párisi* közönséges levél: „Az Anglusok *XVIII Lajos* nevében fel kérték a' d' *Yeu* szigetét, de ez nem ő, hanem az Anglus király alá vetette magát, és már most Anglus vitorla lobog abban. Az ott lévő Anglus komendáns igen jó katona fenytéket tart ottan, és külön választotta a' *Brittusokat* a' Fr. emigránsoktól, kiknek száma 800-ra megyen; az *Artésiai* Gróf ott való mulatása alatt minden pompa nélkül élt, és nagyon szomorkodott azon expeditiónak szerentsétlen kimenetele miatt. A' *Bourbonni* hertzeg 8 napig való ott mulatása után Angliába vissza tért. Mind az Anglusok, mind az emigránsok azon iparkodnak, hogy a' *Wendei* pártosokkal egyet érthessenek, 's felettébb nyughatatlankodnak, hogy semmi hírt nem hallanak *Charettéről*, és épen ez leg főbb oka, hogy semmihez nem kezdenek.

A' Frantzia republikának finántziája oly szegény állapotra jutott, hogy maga a' Convent is felettébb tartott a' közönséges bankrotirozástól, melly miatt igen alább szállott a' papiros pénznek a' betse. Ugy írják, hogy mostan 30 millió lívráni papiros pénz vagon folyamatban; *Dubois Crance* nem régiben azt hirdette ki egy közönséges levelében, hogy mennél alább szállott az assignátáknak a' betse, annál többet készitetett a' fő kormányszik a' közönséges szükségnek kipótlására, és hogy ebben az éltendőben 20 millió-

ra ment annak a' száma. Errevaló nézve leg előben is a' respublika finántziájának meg jobbításáról gondolkoztak a' törvényhozó corpusok, és mihelyt lábra állott az 500 tagokból álló Tanács, mindjárt titkos gyűlést tartott a' finántziának jelenvaló állapotjáról; de még eddig egyéb eszközt nem talált annak jobbítására, hanem egy olly commissiót rendelt ki, melly azon tárgynak meg jobbítására fordítsa foglalatosságait.

Egy Párisi újság író illetően panegyrica orációval temette el a' régi Conventet: „Mellyik *Tacitus* fogja ezen gyülekezet dolgainak, teeteinek, fortélyainak és sok jó's rozsz tselekedetinek históriáját megírni? Esméretlen emberek három esztendeig tartott uralkodások alatt annyi erőt, méltóságot, és kegyetlenséget mutattak, hogy tellyeséggel okunk nintsen a' régi Róma virtusáinak irigylésére, és az első Császárok kegyetlenségének követésére. Alávaló Orvosok, Prókátorok, és író deákok egyszeriben nagy politikusokká, hatalmas törvénytévökké és vakmerő hérosokká lettenek. Le rontottak Európát, meg változtattak alkotmányát; bátor kezeikkel alá írták neveiket a' sok 100 királyok örökösére mondott halálos sentenciának, öszve tördelték az 1400 esztendőig fenn állott birodalomnak meg szentelt királyi páltzáját, 's egész Európa ellen hadat indítottak. *Wilhelm* sem adta magát vakmerőbb bátorságra, a' midőn Angliába ki szálván hajóit meg égettette, hogy eképen magának se lehessen alkalmatossága a' hátrálásra. Pénz, hitel, fegyver, ártilléria, puska, papor, ármádia nélkül, *Dumourier* által el árulván, *Valentziát* Austria, *Tulont* Anglia kezében adván, e' mellett 90 mélyföldre tartott tartományát 150000 *Wendeisták* el pusztítván, egygyetlen egy decretuma által egész Fr. Országot fegyver készítő mihelyé, és salétrom termő bányává tették. Másfél millió ember öltözött panszolatokra, fegyverbe, 's minden részről győ-

zedelmeskedett. A' Conventnek bolondsága a' régi diplomatikusoknak böltsességét sarkából ki forgatta, azok a' Generálisok, a' kik a' köz nép rendéből léptek ki, és néhány hónapokkal annakelőtte all tisztek voltak, tsinálták ki a' hadakozásnak plánumát, és Európának leg nevezetesebb hérosain is diadalmaskodtak. Ó Convent! a' te uralkodásod alatt tétetett tsudáknak és otsmányságoknak a' következő maradék hitelt nem adhat.

Az öreg Tanátsnak első gyűllésében elsőben is arra intette az előülő a' halgatókat, hogy süvegeiket levévén sem tettéseknek sem kedvetlenségeknek külső jeleit ne mutassák, mellyet jóvá hagyták 's el is végzették a' Tanátsnak tagjai. — Annakutánna fel menvén az orálló székbe *Charlier* igen buzgó patrióta azt javasolta, hogy azon első gyűllésnek nevezetessé való tételére minden tagok esküvéssel kötelezzék arra magokat, hogy ők mindenkor kézrek lesznek a' reszpublika boldogságáért meg halni, „Mutassuk meg, *úgymond*, mindjárt eleinte a' Rojalistáknak, minémü férfiakat várhatnak belőlünk, és melly keveset fognékiek hafználni, akármelly gonosz tanátsokat forallyanak szivekben ellenünk. Örökre meg kell a' reszpublika alkotmányának erősíteni. — Kinek kinek közülünk készen kell lenni mint a' Római *Brutusnak* tulajdon gyermekeinek fel áldozására is, hogyha ők hazájoknak árulóivá lennének.“ *Charles Lacroix* azt jegyzette meg *Charlier* beszédjére, hogy nem szükség nékiek meg esküdni, mivel minden tag olly fel tétellel válalta magára mostani hivatallyát, hogy tellyes erejével igyekezzen a' reszpublikát fenn tartani, 's védelmezni.

Török Birodalom.

A' *Konstántzinápolyban* lakó Anglus követ 8 hónapra való engedelmet nyervén *Londonba* uta-

zott. A' Fényes Porta ugyan mély halgatásban
vagyon, de azomban az új hadi seregeket szüntel-
len fegyverben gyakoroltatja, és sok hadakozó
hajóhoz szükséges építő fákat gyűjtet öfzve. —
Még most semmi szűke nints *Konstántzinápolyban*
a' kenyérnek, de félni lehet a' nagy drágaságtól,
mivel igen sok gabona, búza, és eleség takarita-
tik valahová, de hová? kevesen tudják.

Az Oláh Országban kegyetlenkedő pestis oká-
úl a' Fényes Portának azt a' tselekedetét teszi
egy *Bukareszti* levél, melly szerént a' szántó vető
embernek kevés termését erőszakkal is el vétette,
és tsak egy harmad részét fizettette meg a' piatzi
árrának. Illyenképen se gabonája, sem pénze
nem lévén a' szegény embernek, kukuritza tsut-
kából, fa héjból, 's több efféle testet nem táp-
láló, hanem inkább vesztegető lisztből készült si-
keretlen pogásákkal enyhítette éhségét, mellytől
semmi erőt nem kapván elsőben rothasztó hideg-
be, annakutánna pedig pestisbe esett, melly ál-
tal sok ezerek temetettek a' föld alá.

A' *Konstántzinápolyba* uralkodott nagy pestis
az időnek hidegre lett fordulása után egy kevés-
sé meg szűnt. A' Fényes Porta és Orosz Biro-
dalom közt újabb egyenetlenség kezd támadni,
mellynek válóságos okát senki ki nem tudja ki ta-
lálni. Az Orosz követségnek Talmátsával, a' ki
az Orosz követ nevében valamelly bizonyos dol-
got kívánt a' *Reis-Effenditől*, igen rúdul bánt ez a'
Török minister, mellyre nézve az Orosz minister
Petersburgba küldött kurirja által jelentést tett ar-
ról az Orosz Császárnénak. — Félő hogy orosz
következései lesznek e' dolognak; valamint en-
nekelötte, úgy most is erős hadi készületeket tétet
a' Fényes Porta.

Nagy Britannia.

A' leg közelebről ki jött *Bétsi* udvari diá-
riumból, a' mostani leg nevezetesebb dolgoknak

folyása iránt, a' következendő tudósítást olvasuk: —

Hogy minekutánna a' Király a' Parlamentum ülését Octob. 29-ikén el kezdette volna, nemcsak a' Király, hanem még a' maga kabinet ministerjei is, a' kik a' király szekere előtt mennek vala, némelly fel lázadott istentelen gonosz emberek miatt, a' többek között nevezetesen *Portland* herczeg, Gróf *Chattam* és *Gloucester* Hertzeg is, veszedelmes környüllállások között lettenek volna. A' Király a' Parlamentom gyűlése felső házába bémenvén, egészen el rettenve a' *Lord Kacellarius*-nak ekképen szólott: *Mylord!* reám löttének. "Vissza térvén pedig a' Király a' Parlamentomból, a' kotsija ablakát a' menetel közben bémajtották, melly alkalmatossággal e' nagy tojongsába valamelly istállóbeli szolga a' szekerek alá esvén, és kereltül járattatván, meg hólt miatta. Maga pedig a' király *Sz. Jamesbe* szerentsésen visszament. — Azonközben *Lord Westmoreland*, a' ki a' király szekerebe ül vala, a' Parlamentom felső házában úgy adta vala fel, hogy ő, és masok, kik vele együtt a' királyt kísérik vala, úgy vélekednének, hogy a' király szekere ablaka szélpuska által lövetett volna bém, a' királyt akarván meg löni, a' mint azt az a' követske is mutatta, melly leg elébb a' király szekere ablakát találta vala. Mellyre a' Parlamentom felső házában egy titkos Commissió a' végre állitatott fel, hogy az a' király gyilkossait ki nyomozva fel keresse. — *Gr. Westmoreland*, *Lord Onslow*, *Wornton*, könyváros *Stockball*, és más személyek kérdőre vonatvatván, arról tettek bizonytságot, hogy a' nép a' király szekerét mi módon tartóztatta meg? midőn a' király *Sz. Jamesből* szokása szerént a' királyné palotájában akart volna menni ebédre, tsak két szolgája lévén maga mellett, mellyre a' király gárdái oda nyargalván, a' fel lázadott népet egymástól el o'foltatták. A' melly kö a' szekér ablakán bémajtatott, az a' király ábrázattya eleibe

esett le, annak bé hajtója pedig azonnal el fogattatott. A' király a' királyné szobájába bé lépven, a' meg esett dolgon a' királyné igen erőssen meg ijjedett. A' király pedig a' történetet minden nyughatatlanságon kívül elő beszélvén, azt erősitti vala, hogy ő mindent a' leg tökéletesebb meg győztetésből tselekedvén, magát az Isteni gondviselés óltalma alatt bátorságosnak tartja lenni.

Ki menvén a' király a' parlamentomból a' megtett beszédje után, a' felső házban egynéhány órákig való mély tsendesség vólt, melly idő alatt azon egynéhány Lordok, kik a' történeten jelen vóltanak, egymás között öfzve beszélvén, a' határozatott meg, hogy a' Parlamentomból minden idegenek ki küldessenek. A' Lordok pedig meghalgtván a' kérdökre vonatztatott személyeknek, a' király szekerét meg tartóztatott, és azért fogásra tétetett személyek iránt való bizonyság tetteket, 's az iránt a' felső és alsó ház együtt conferentziát tartván, a' határozatott meg, hogy mind a' két háznak a' királynak a' veszedelemből való ki menekedése felett való öröme jelentésék ki, és egyfersmind a' király az eránt tétetődjék bizonyossá, hogy a' gouofzságos tselekedetek rövid idő alatt méltó büntetésre fognak vonattni.

Stewart a' Parlamentom alsó házában az iránt tett jelentést, hogy ámbár a' Frantziákon, a' szárazon való győzedelmek nem mindennél vóltanak légyen is fényesebbek, de még is azokat úgy lehet tartani, mint győzedelmeket, avagy tsak azért is, hogy a' Frantziák már arra kényszerítettének, hogy a' magok rettenő systemájokat el hagyván, gyengébbekkel éljenek. Hogy pedig a' Frantziák a' jelenvaló hadat sokáig nem folytathattyák, onnan igyekezett meg mutatni, hogy az ő jövedelmek, és pénzbéli tehetségek, nem mindennél nagyobb, e' mellett mind az Országbéli belső háború, mind pedig az egész népnek a'

békesség után való sohajtazásai arra mutatnak, mellyre való nézve velek békességre lépni nem is lehet. *Sheridán* pedig egészízen más gondolkozással lévén, a' kiraly belzédin való bámuláson kezdette el a' maga beszédét, mondvan: Nem érdemlé méltó meg fontolast, hogy *Hannovera*, *Hassia*, *Prussia*, *Saxónia*, *Toskána*, *Spanyól Ország*, és *Hollandiu* a' Frantziákkal békességet kötötenek? Nem méltó é az a' meg gondolásra, hogy a' Frantziák *Düsseldorfot* és *Manheimot* bírják? hogy ök a' tengeren is erősebbek minálunk. nal, és nem régiben is a' mi *Levantei* flottánkat el vették? Hát a' napnyugoti *India* és *Jamaika* vezedelmei olly számba se vehetőké, hát *Quiberon* és a' *Yeu* nevezetű szigetek, a' mi manufacturáink meg tsökkenése, a' nemzet adóssága, és a' kenyszerítő éhség nem elég indító okoké? 's a' t. — A' mi a' Frantziák és *Hannovera* között kötött békességet illeti, mellynek kötését a' Hannoverai Státus szükségesnek tartotta lenni, annyival is inkább, mivel azon választó Fejedelemség egy nyilvánóságos ellenség és gyanús barátanak országja között fekszik, ö (*Sheridán*) egyebet nem kívánna Angliára való nézve is, hanem tsak azt, hogy a' Hannoverai országlást folytató Tanácsosok *Londonba*, az Angliai ministerek pedig Hannoverába tétetethetnének által. — Hogyha Frantzia Ország, a' mint beszéllek, most már által látja, hogy nékie jobb országlás módjának kell lenni, nem különben vólna a' dolog Angliára való nézve is. Ha a' napnyugoti Indiára oly nagy gond vagyon, mire való a' holzfzas halogatás? Mellynek okául azt állítja vala lenni, mivelhogy leg elébb is *Quiberon* ellen akartanak próbát tenni, a' hol tsak ugyan egy tsep Brittus vér se omlott ki; de az emigránsoknak ki ontatott vérek, lehetetlen hogy igen nehéz tereh ne legyen, azoknak lelkek esméreteken, a' kik őket azon mézfárszékre küldötték. Már most még álmodni se kell az iránt, hogy a' napnyugoti Indiai szige-

tek el foglaltathassanak, hanem abban találhattuk örömröket, hogyha a' hozzánk tartozók az ellenség kezéből ki vétethetnek. Tsak *Domingó* Frantzia és Spanyól részeinek el foglalására 30000 emberek kívántatnának. De különben is ezeken a' szigeteken olyan erőssen uralkodik a' halál, hogy azok a' Brittusokra nézve nem egybeknek, hanem halálos házaknak lenni tartathatnak 's a' t. mellyekre való nézve, a' Királyhoz küldeni akaró közzönő levélnek, melly a' király tartott befzédet hagyná helybe, ő (*Shéridán*) egésszen ellene mond, és ha tsak ugyan még is a' dologból valami akarna lenni, a' királynak azt kellenék értésére adni, hogy a' jelenvaló háborúnak folytatására az Ország egy fillért se ad többet, mellyre való nézve a' békességnek mentől hamarább való meg kötésén rajta légyen.

Jekinson azt mondotta: Hogy a' jelenvaló háború nagy hasznokat szerzett, avagy tsak azért is, mivel az, Frantziák systemáját meg változtatta, hogy az ő felső, vagy az úgy nevezett vén tanátsosok házokban az *aristocrazia* vett magának helyet, a' melly a' *democratia* ellen fog dolgozni, hogy már most a' Frantziák minden országlásnak fundamentomául a' *Tulajdont* tartják lenni, és hogy *Roberspiér* meg bukkott. Magára Angliára nézve is ezen háború az a' jót szerzette, hogy a' *Jakobinusok* principiumai, és a' *revolution*nak ki ütése meg gátoltattak. És valamedig Hollandia és Belgium a' Frantziák alatt lésznek, mind addig a' Frantziákkal békességet kötni nem lehet, mivelhogy Anglia a' maga kereskedésének egy negyed részét azon országokkal folytatya. A' Frantziák assignátái iránt való fundamentom is igen világos és erőss; mertha szintén azok 720 millió font sterlingre mennének is, a' mellyek különben is többet nem érnek, hanem tsak a' mennyit az a' papiros ér, a' mellyre az ő árrok nyomtattattak, azoknak is még valamelly fátuma

következhetik. Jó lenne azért el várni, hogy a' dolgoknak folyása merre felé határozódik meg Frantzia Országban, és a' békesség kötéséről az után kellene kezzélleni.

A' Generál *Tarltton* maga értelme ki jelentése is tsak azt tette, hogy ő a' thrónusról való beszéd iránt igen nyughatatlan, minhogy az Anglia iránt való aspectusok nem mindennél kellemetesebbek. Az assignátákra való nézve az Amérikában lett győzedelmei a' Frantziáknak minden reménységet füstbe hajtának. Olasz Országban is majd győzedelmeskednek a' Frantziák, mint-hogy a' Spanyolok ellen vezérelt truppaikat is már oda útnak indították. *St. Domingót* is meg venni, tsak annyi, mintha egész Amérikát meg akar-na venni az ember. Jó léfzen a' *Quiberon* állapotjára vissza tekinteni; mert ha az ember a' mostani systema mellett vakmerőül meg marad, egyebet ugyan a' szerentsétlenségnél előre nem láthat. 's a' t. — *Ezen tikkelynek folytatását a' jövő posta napra hagyjuk.*

* * *

Az Octob. 30-dik napján költ *M. Kurir* 35-dik darabjának 559 lapján, a' 15-ik sorban, nem *Spissich*, hanem *Stipsits* Oberstert kell olvasni, a' ki mind a' Török, mind a' Fr. háborúbansok próbáit adta hadi talentomainak, és vitézségének. —

* * * * *

Gróf *Wurmsertöl* 24 óráig tartó gondolkozásra való időt kért és nyert is *Manheim* várasa.

D. D. S.